

KENT GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDEN BİR UNSUR OLARAK DİLENCİLİK

BEGGARY AS A THREATING FACTOR FOR CITY SECURITY

Yunus Emre ÖZER¹

İbrahim Güray YONTAR²

Öz

Bu çalışmanın amacı dilencilikle ilgili kavramsallaştırmaların ve algıların kültürden kültüre ve zamandan zamana değişebileceğini ortaya koyarak dilencilüğün aslında yoksulluk temelini yanında çok daha önemli bir şekilde kent güvenliğini tehdit eden boyutunu ortaya koymaktır. İnsan ticareti, zorla dilendirme, çocukların istismarı, çocuk dilenciler, dilenci mafyaları çalışmanın ana özneleri olarak seçilmiştir. Bu kapsamda öncelikle dilencilik kavramı yoksulluk algısı dikkate alınarak kavramsallaştırılmış ve dilencilik tipleri ele alınmıştır. İlave olarak dilencilüğün suç boyutu da değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dilencilik, Kent Güvenliği, Çocuk Dilenciler, İnsan Ticareti.

Abstract

The aim of this article is to expose the conceptualization and perception of beggary may change from culture to culture and from time to time. By this way it is also aimed to show beggary has another dimension that threatens the city security beside poverty. Human trafficking, force human to beg, abuse of children, child beggars, beggary mafias are the main subjects of this article. First of all beggary is defined with the concept of poverty. Then beggary types are evaluated. And also criminal dimension of beggary is assessed.

Key Words: Beggary, City Security, Child Beggars, Human Trafficking.

¹ Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü,
yunusemre.ozer@deu.edu.tr

² Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü,
guray.yontar@deu.edu.tr

GİRİŞ

Dilencilik insanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmıştır ve yer-zaman farkı gözetmeksizin çoğu kültürü etkilemiştir. Dolayısıyla farklı toplumlarda dilencilığe karşı ortaya konulacak politikaların başarısı öncelikle dilenciligi o toplumun dinamikleri dâhilinde anlamaktan ardından da buna dayanarak çözüm üretmekten geçmektedir. Bu nedenle özellikle yoksulluğu önleyici politikaların dilenciligi tam olarak ortadan kaldıramadığını vurgulamak gerekmektedir. Çünkü yoksulluk sorunu çözülsün bile insan ticareti, çocuk ve engelli istismarına paralel olarak kişileri zorla dilendirenlerin ve dilenciligi meslek haline getirenlerin varlığı ve bunların oluşturduğu rant, sorunu çözümsüz kılarak bir kısır döngüye çevirmektedir.

Kentlerin sürdürülebilir kılınmasında güvenlik asli unsurdur. Dilencilik de kent güvenliğini tehdit eden unsurlar arasında yer almaktadır. Bu sebeple dilenciligin, huzurlu kentsel yaşamın dengesini bozma riski bulunmaktadır. Belirtilen riski önleme noktasında yerelden başlayan etkin, tutarlı ve çok aktörlü çözüm yollarının aranması kent güvenliğinin temini açısından büyük önem arz etmektedir.

I. DİLENCİLİĞİN KAVRAMSALLAŞTIRILMASI ve YOKSULLUK ETKİSİ

Dilencilığe ilişkin literatürde yapılan çeşitli tanımları ele almadan önce dilenci kelimesinin yerli ve yabancı sözlüklerdeki anlamını ortaya koymak gerekmektedir. Önde gelen sözlüklerden biri olan Merriam Webster'da dilenci, hediye talep ederek yaşamını sürdüren kişi şeklinde tanımlanmıştır. Longman ise dilenciye yiyecek ve para talep eden kişi şeklindeki tanımıyla daha detaylı bir şekilde ifade etmiştir. Oxford da benzer şekilde dilenci, tipik olarak evsiz olan ve yaşamını para ve yiyecek talep ederek idame ettiren kişi olarak yer almaktadır. Türk Dil Kurumu ise dilenciye “geçimini dilenerek sağlayan kimse, ısrarlı bir biçimde ve arsızca bir şeyi isteyen kimse” şeklinde, dilenme eylemini ise “kendisini acındırarak bir kimseden bir şey istemek” biçiminde açıklamıştır. Sözlük anlamı dilencinin karşılıksız bir şey isteyen kişi olduğunu en temel haliyle ifade etmesine karşın literatürde yapılan çalışmalar konunun sosyolojik, ekonomik, hukuki boyutları olduğunu da ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede Munzer'e göre dilenci; çalışmak ya da kendisine sunulmuş diğer yolları değerlendirmek yerine para ya da malları kabul etmeye hazır kişiyi ifade etmektedir (Munzer, 2001: 48-49). Omotosho daha ayrıntılı şekilde dilenciye, kapı kapı dolaşarak veya sık

kullanılan yol, cami, kilise gibi yerlerin girişlerinde oturarak yardım isteyen kişi olarak tarif etmiştir (Omotosh, 2001: 67,72). Literatürde ortaya konulan her tanımın daha da geliştirilip ayrıntılandırılması mümkündür. Goel ise dilencilik sosyolojik bakışla, yoksulluk ve evsizliğin ortaya çıkardığı derin sosyal ve politik problemlerin bir yansıması olarak değerlendirmiştir (Goel, 2010: 32).

Vatandaş, daha teknik bir tanımlamayla konunun sosyolojik, ekonomik ve psikolojik boyutunu kapsayan bir tanımlama yapmıştır. Dilenci, toplumda yaşamını sürdürebilmek için sahip olması gereken ekonomik imkânlarla sahip olamadığı için veya aslında yoksul olmadığı halde kendisini yoksul göstererek ihtiyaç hissettiklerini elde etmek için veya dilenmeyi bir hayat tarzı olarak benimsediği için ekonomik imkânı olanlardan söz, yazı veya davranışlarla para veya eşya isteyen kimsedir (Vatandaş, 2002: 170,171).

Lu'nun çalışmasında ise Çin ve ABD'deki dilenciler karşılaştırılarak somut çıkarımlar yapılmıştır. Çin'deki sokak dilencileri ABD'deki evsizlerle ile kıyaslanmıştır. Bu kıyasa göre Çinli dilenciler ABD'deki emsallerine göre kamuoyunda daha az ilgi uyandırmış fakat kültürü daha fazla etkilemiştir. ABD'de gerçek anlamda dezavantajlı (truly disadvantaged) ve alt sınıf (underclass) olarak kullanılan terimler aslında kentsel yoksul grubu ifade edecek şekilde kullanılmıştır. Bu tür kullanımlar Çin'de sokakta yaşayanlarla (street people) örtüşse de Çinli dilencilerin yaşamına ve belirsiz sosyal statülerine ilişkin önemli bileşenleri ortaya koyamamaktadır. Çin'deki dilenciler, kendi aralarındaki rekabet üzerinde kontrol sağlayabilen ve kendileri arasında sosyal bir düzen kurmak için organize biçimde kendi gruplarını yöneten yapıdadırlar (Lu, 1999: 7-10).

İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde ise yoksulluk yasalarından önce (Poor Law) dilenme, sadaka veren için ruhen rahatlamanın bir aracı olarak görülmüştür. Günümüzde ise dilencilik uygun görülmeyen bir davranış olarak kabul edilmektedir (Massey vd., 2010: s.64). Lu'nun çalışmasında ve İngiltere örneğinde görüldüğü gibi dilencilik kavramı ele alınırken dilencilik kültürden kültüre ve zaman içerisinde farklılaştığı unutulmaması gereken bir noktadır. Aynı kelimeye yüklenen anlamlar kültürler arasında büyük değişiklikler gösterebilmektedir. Temel algı, dilencilerin kısıtlı alternatifler nedeniyle yaşamını idame ettirebilmek için dilendiği yönündedir. (http://www.worldvision.com.au/Libraries/DTL_fact_sheets/Factsheet_Begging.pdf). İran örneğinde kadınlar yoksulluğun zorlu koşulları nedeniyle dilenmeye mecbur kalmaktadırlar (Massey vd., 2010: s.64). Afganistan'da

da kadınlar benzer yoksulluk şartlarından muzdariptirler ve onlar da dilenmek zorunda kalmaktadırlar. Bunun en önemli nedeni Afganistan'da sürmekte olan kaos ortamıdır (Povey, 2003: 268-270). Dilencilerin belli bir kısmı dilenmeyi, hırsızlık, fahişelik ya da uyuşturucu satıcılığı yapmadan yaşamını sürdürmek için son çare olarak görmektedir (Mukherjee, 2008: 280). Bu sebeple dilenmek ahlaki olmayan ancak zorunluluk nedeniyle yapılan insani bir eylem olarak da ele alınabilmektedir. Kentsel yoksul tabaka içindeki, düşük ekonomik ve sosyal statüdeki sokak temizleyicileri, çıraklar, dilenciler, yoksul dullar, sokak çocukları, yetimler ve yoksul engelliler buna örnek olarak verilebilir (Ren, 2007: 214).

Yoksulluk analizlerinde fiziksel yaşam koşulları ile sosyal, psikolojik ve kültürel konuların da dikkate alınması önemlidir. Temel gıda maddelerinin yetersizliği durumunun yanı sıra temiz içme ve kullanma suyundan mahrumiyet, sürekli bir işte çalışma imkanı bulamama ve bağlantılı olarak düzenli bir gelirden mahrum kalma, sosyal güvenlik sistemi kapsamı içinde yer almama, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanamama, uyuşturucu, alkol bağımlılığı, sosyal adaletsizliğin artışı ve gelir dengesizliği nedeniyle toplumda oluşabilecek gerilim ve suç işleme potansiyelindeki artış, güçsüzlük, topluma güvensizlik, özgüvensizlik, ve dışlanmışlık duyguları da yoksulluk çerçevesine alınması gereken unsurlardır (Açıkalin, 2003: 370). Bu bakımdan yoksulluk tanımlanırken salt bir gelir-tüketim sorunu olarak ele alınmamalı; insanların kendilerini geliştirme, mevcut durumlarını iyileştirmek için yapabilirlik imkan ve kabiliyetini sağlama ve bunun için de fırsat ve seçeneklerden yararlanabilme olanaksızlıkları da dikkate alınmalıdır. Özellikle alt sınıf (underclass) olarak tabir edilen kesimler kapitalist sistem tarafından ekonomik olarak gözden çıkarılmış olmalarının yanı sıra psiko-sosyal nedenlerle kendilerini yaşama yeniden tutunamayacak ölçüde özgüvensiz, dışlanmış ve güçsüz hissetmektedirler (Aytaç ve Akdemir, 2003: 53).

Bu kapsamdaki dilenciler Vatandaş'ın da belirttiği gibi "*dilenmek istemediği halde, çok yoksul ve çaresiz olduğu için dilenmek zorunda kalanlardır*". Çünkü dilencililiği, bir meslek algılayışı içinde iş olarak veya alışkanlık gereği değil, yaşamlarını sürdüreceği olanaklardan yoksun oldukları için yapmaktadırlar. Vatandaş'ın araştırmasında bu tür kişilerin dilenciler arasında azınlıkta olduğu ve kendilerine bir imkân sunulsa hiç tereddüt etmeden dilencililiği terk edecek kimseler olduğu anlaşılmıştır. Bunlar genellikle, çalışmasını önleyen fiziksel özünden, çalışamayacak kadar çok ihtiyar oluşundan dolayı bir iş bulamayan ve çalışamayan kimselerdir. Devletin sosyal güvenlik şemsiyesi altında da yer alamadıkları için,

dilenmeyi utanarak, istemeyerek yapmaktadırlar (Vatandaş, 2002: 182). Bu durumda olanlar muhtemelen uyuşturucu ve fuhuş gibi zararlı ve tehlikeli faaliyetlere de yönelmek zorunda kalabilmekte ve yoksulluk döngüsü içinde sıkışmaktadırlar ([http://www.crisis.org.uk/data/files/publications/AntiSoc_response\[1\].pdf](http://www.crisis.org.uk/data/files/publications/AntiSoc_response[1].pdf)). Bununla birlikte iş bulamadığı, aç olduğu için dilenmek zorunda kaldığı gerekçesi dilenciler tarafından ifade edilen en yaygın gerekçe olmasına karşın dilencilerin birçoğu “niçin dileniyorsun?” sorusuna, iş bulamadığı için dilendiği cevabını vermekte ve “hırsızlık veya fuhuş mu yapayım, bunları yapmıyor dileniyorum” diyerek durumunu meşrulaştırmakta ve böylelikle dilencililiği “ehven-i şer” olarak algıladığını/göstermeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Ancak, küçük bir iş karşılığında (araba yıkamak, ev veya dükkân temizlemek gibi) ihtiyacını karşılayacak para teklifinde bulunulduğunda, bu teklifi kabul eden dilenci yok denecek kadar azdır; çoğu hasta olduğu gerekçesiyle bu teklifi geri çevirmektedir (Vatandaş, 2002: 173,174).

Wassan ve Khuro, bu durumun ahlaki bir çöküşe gidebileceği uyarısını yapmaktadır. Geçmişte Pakistan’da, dilenciler ruhani sebeplerle dilenmekte ve toplumun ahlak standartlarını sürdürülmesinde yaşamsal bir görev taşımaktaydılar. Ancak, günümüzde Pakistan’daki dilenciler ya çalışamayacak derecede hasta ya da çalışmak yerine dilenmeyi tercih edenlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla Wassan ve Khuro, bugünün Pakistan’ında dilencililiğin, bir meslek haline geldiğini vurgulamakta ve kent yaşamında ahlaki çöküntüye neden olduğunu iddia etmektedirler (Wassan ve Khuro, 2011: 28-29).

Dilencilikle mücadelenin salt görünen vakalara günlük müdahalelerle ve cezai tedbirlerle çözülemeyeceği, belirtilen yoksulluk arka planı nedeniyle yoksulluğu azaltıcı makro tedbirlerin uygulanması gereği ortaya çıkmaktadır. Dilencililiğin tek nedeninin işsizlik olmadığını da vurgulayarak makro tedbirlerin başında eğitim ve istihdam politikası ve ayrıca kültüre uygun bir dilencilikle mücadele politikası geldiğini belirtmek gerekir. Salt yoksulluk temelinde ele alınacak bir dilencilik olgusunun, dilencililiğin kentte ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik erozyonun ve güvenlik sorununun perdelenmesine yol açma tehlikesi bulunmaktadır.

II. DİLENCİLİK TIPLERİ

Dilenciler genellikle doğrudan para ya da eşya istemekte, bir hizmet sunarak karşılığında para istemekte ya da daha fazla para verildiğinde bunu reddetmemektedir. Dilenciler bu faaliyeti yerine getirirken fiziksel/zihinsel özürler kullanmak, fiziksel/zihinsel özürlü birisiyle birlikte dilenmek, küçük yaşta çocukla birlikte dilenmek, dinsel söylemleri

kullanmak gibi bazı araçlardan da istifade etmektedirler. Bu faaliyeti yerine getiren dilenciler gruplandırıldığında dilencililiği meslek edinenler, dilenmek istemediği halde çok yoksul ve çaresiz olduğu için dilenmek zorunda kalanlar ve dilenmek istemediği halde dilenmeye zorlananlar olarak üçe ayrılmaktadır (Vatandaş, 2002: 171-175).

Dilenmenin nedenleri yukarıda görüldüğü gibi üç kategoride ele alınmıştır. Bu kategorilere bağlı olarak uygulamada gerçekleştirilen çoğu alan çalışmasında çeşitli dilenci tipleri ortaya çıkmıştır. Dilenci tiplerinin sınıflandırılmasında Wassan ve Khoro'nun çalışması tarafımızdan esas alınmıştır. Buna göre;

1. Dinsel Sebeplerle Dilenenler

Bu kategoride dünyevi zevklerden feragat ederek ruhani sebeplerle dilenenler yer almaktadır. Örnek olarak Yogiler, Dervişler ve Fakirler yer almaktadır.

2. Dini İstismar Eden Dilenciler

Bu tür dilencilerin ruhani bir amacı bulunmamaktadır. Genellikle ruhani sebeplerde dilenenlerle aynı kıyafetleri giyerek insanların duygularını istismar etmektedirler.

3. Göçebe Dilenciler

Bu tür dilenci grubu özellikle Hindistan'da görülmektedir. Şehirden şehre dolaşarak şarkı ya da şiir okumakta ve para toplamaktadırlar.

4. Fiziksel Engeli Olmayan Dilenciler

Bu kişiler fiziksel açıdan sağlıklı olup çalışabilecek konumdadırlar. Ancak çalışmak yerine dilenmeyi tercih etmektedirler. Genellikle hırsızlık gibi adi suçları işlemektedirler.

5. Sağlığı Çalışmasına Engel Olduğu İçin Dilenenler

Bu kişiler çalışamayacak derece hastadırlar. Bu şekilde hayatlarını idame ettiremedikleri için dilenmek zorunda kalmaktadırlar. Cüzamlılar, çok yaşlılar ve kronik ağır hastalığı olanlar bu kategoridedir.

6. Fiziksel Engelli Dilenciler

Bu dilenciler kör, sağır, dilsiz, bacağı olmayan, uzuv kaybı olan vb. kişilerdir. Bu dilenciler, toplumda kolaylıkla ilgiyi toplamakta ve yardımı hak ettiği düşünülmektedir.

7. Zihinsel Engelli Dilenciler

Bu kategoride zihinsel engeli olan ve akıl sağlığı yerinde olmayan dilenciler yer almaktadır.

8. Çocuk Dilenciler

Çocuk dilencilere toplum tarafından acınmakta ve yardım edilmektedir. Bu sebeple çok rahat bir şekilde insanları aldatarak para kazanabilmektedirler.

9. Profesyonel Dilenciler

Çalışma konusunda herhangi bir isteği olmayan ve meslek olarak dilencilik yapan kişiler bu kategoride yer almaktadır.

10. Part-Time Dilenciler

Bu kategorideki dilencilerin bir işi vardır ve boş zamanlarında dilenmektedirler (Wassan ve Khuro, 2011: 29,30). Görüldüğü üzere dilencilik çok çeşitli tiplerde gerçekleştirilmektedir. Dilencilik çoğu zaman tek başına yapılan bir faaliyet değildir. Konunun içinde suç örgütleri, mafya gibi unsurlar da yer almaktadır. Dolayısıyla dilencilik kent güvenliği ve suçla bağlantılı boyutunu da ele almak gerekmektedir.

III. DİLENCİLİK VE KENT GÜVENLİĞİ

Dilenciler çoğu zaman ahlaki çöküntü içinde olan ve suçlu olarak kabul edilen kişilerdir. Bu sebeple kent güvenliğini sağlamak için dilencilikle adli ve kolluk güçlerinin mücadele etmesi beklenmektedir. Çünkü toplum da dilenme faaliyetinden rahatsızlık duyabilmektedir. Kamuoyunda dilencilikle ilgili bu rahatsızlığı doğuran temel sebepler, dilencilerin göründükleri gibi olmamaları, insanların iyi niyetini suiistimal etmeleri ve organize bir suç şebekesi şeklinde faaliyet göstermeleridir. Dolayısıyla dilencilikle mücadele edilmediği takdirde onarılamayacak sosyal tahribatların gerçekleşebileceği ifade edilmektedir (Walsh, 2004: 58,64).

Dünyada ve ülkemizde kentlerde güvenlik boyutu, hemşehrilerin huzurlu bir şekilde kent yaşamını sürdürebilmesi bağlamında ön plana çıkmaktadır. Keza Avrupa Kentsel Şartı'nın içinde yer alan Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu'nda Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kentlilerin haklarından birinin, güvenlik bağlamında olabildiğince suç, şiddet ve yasadışı olaylardan arındırılmış güvenli bir kentte yaşama hakkı olduğu belirtilmiştir (Palabıyık, 2004: 200). Fakat kentlerin güvenliğini tehdit eden unsurlar giderek artmaktadır. Bu konuda en dikkat çekici unsurların başında dilenci mafyaları gelmektedir. Bu örgütler

özellikle bazı grupları kendilerine hedef seçmekte ve öncelikle bu kişilerin özgürlüklerine yönelik tehdit oluşturarak faaliyet göstermektedirler. Engelliler ve çocuklar bu grupların başında gelmektedir. Çünkü bu gruplar diğerlerine göre daha iyi kazanç getiren unsurlar olarak düşünülmektedir. Üstelik çocuk dilencilerin korku, şiddet, uyuşturucu bağımlısı haline getirme, cinsel istismar gibi yollarla kaçmaları engellenmekte, çalıştırılırken de kolayca kontrol edilebilmeleri ve insanların duygularını istismar edebilmesi nedeniyle organize suç örgütlerince sıkça kullanılmaktadır (http://www.worldvision.com.au/Libraries/DTL_fact_sheets/Factsheet_Begging.pdf). Özellikle sokakta yaşamak zorunda kalan çocuklar, dilencilikle ilgili organize örgütlerin hedefi haline gelmektedir. Consortium for Street Children'in 2009 yılındaki "Street Children Statistics" adlı çalışmasında çocukların sokağa itilmesinin nedenleri aile içindeki kötü muamele, evde yeterli gıda olmaması ve okulu bırakma gösterilmiştir. Bunlar ya da başka sebeplerle sokağa bir şekilde itilmiş olan çocukların da dilencilik başta olmak üzere fuhuş, uyuşturucu satıcılığı ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi tehditlere açık hale geldikleri tespiti yapılmaktadır (http://www.streetchildren.org.uk/_uploads/resources/Street_Children_Stats_FINAL.pdf). Bu noktada özellikle çocuk dilencilere para vermek, onların sokaklarda yaşamasına ve çalışmasına neden olacak ve böylelikle de istismar edilmeye devam edileceklerdir. Çünkü genel olarak dilencilere para verilirken sadece onların yoksul olduğu algısıyla hareket edilmektedir (Powell, 2008: 562). Bu durumu destekleyen Kamboçya konusunda yapılan bir çalışmada dikkat çeken unsur, dilencilere para veren kişilerin zorla dilendirme olgusunun farkında olmalarına rağmen para vermeye devam etmeleridir. Benzer şekilde Türkiye'de yapılan bir araştırma da bu olguyu desteklemektedir. Dilencilere yardım nedenlerini ortaya koyma amacıyla yapılan bir çalışmada yardım nedeni olarak ilk sırada sevap kazanma %39 oranıyla yer almaktadır (Vatandaş, 2004: 157,160). Belirtilen bu durum organize suç kapsamındaki zorla dilendirme sorununun çözümsüz kalması tehlikesini beraberinde getirmektedir (<http://www.friends-international.org/resources/thailand/UNAIP-Report.pdf>). Hatta dilencilere para vermenin sevap kazandıracığı düşüncesi, dilencililiğin örgütlü biçimde bir sektör olarak faaliyetine devam etmesine ve büyümesine neden olmaktadır (Wassan ve Khuro, 2011: 38).

Organize suç örgütlerinin zorla dilendirme ve kent güvenliğini tehdit boyutuna ilişkin olarak birçok ülkeden çok çeşitli örnekler bulmak mümkündür. Örneğin Pakistan'da dilenmek yasaktır ancak dilencilik bir "sanayi" haline gelmiştir. Dilencilik adeta bir uzmanlaşma sürecidir ve dilenciler başka bir iş yapmamaktadırlar (Wassan ve Khuro, 2011: 29).

Pakistan'da engelliler, dilenci mafyaları tarafından sıkça kullanılmaktadır. Çocuklar ise, sokağa bağımlı hale getirilmekte, uyuşturucu kullanmaya, alıp satmaya, hırsızlığa ve dilenmeye zorlanmaktadır. Çocukların sokağa bağımlı hale getirilmesini engellemek için sivil toplumun ya da devletin yürüttüğü rehabilitasyon çabaları da sonuçsuz kalmaktadır. Ancak Pakistan'daki en büyük sıkıntı, dilencilerin suçlu olarak görülmesine karşın sorunun esas nedeni olan dilenci mafyalarının cezalandırılmamasıdır (<http://www.qlc.edu.pk/publications/pdf/3%20In%20the.doc>).

Senegal'de çocuk kaçakçılığı, suç örgütlerinin çocukları dilenmeye zorlaması ve bunların kentlerde hırsızlık şebekesi haline gelmeleri ciddi bir sorundur. Senegal, dilenmeye zorlanan çocukların kötü koşullardaki yaşamına yasal düzenlemelerinde yer vermesine rağmen uygulamada yine de devletin sosyal politika anlamında tedbirleri yetersiz kalmaktadır (<http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/senegal0410webwcover.pdf>).

Hindistan örneğindeyse Delhi gibi büyük şehirlere olan yüksek oranlı göçler ve bu göçler neticesinde evsizlerin sayısındaki artış dikkat çekmektedir. Bu nedenle dilencilik temel sebebi olarak yoksulluk gösterilmektedir. Çalışmayan yaşlılar, kadınlar ve çocuklar dilenmeye başlamaktadırlar. Dolayısıyla Hindistan'da dilencilik ancak yoksulluk ve işsizliği önleyici tedbirlerle sonlandırılabilir düşülmektedir (Goel, 2010: 38). Diğer deyişle ulusal düzeyde uygulanacak olan rehabilitasyon politikaları gerekli görülmektedir (Mukherjee, 2008: 280-287). Buradan hareketle Hindistan'da dilencilik faaliyetinin sosyal bir sorun olarak görülmesi ve suç olarak kabul edilmemesi gerektiği düşünülmektedir (Goel, 2010: 38). Her ne kadar Hindistan, dilencilik suç olarak kabul etmeme yönünde bir sosyal duruş sergilese de bu durumun dilencilik kent güvenliğini tehdit eden organize suç boyutu ve hatta insan ticareti konularında tehdidi açıktır.

Hindistan'ın Bangkok şehri dilencilik faaliyetleri açısından önemli sorunların yaşandığı bir bölgedir. Burada da dilenme faaliyeti organize örgütler tarafından koordine edilmekte ve çoğunlukla da insan ticareti mağdurları dilendirilmektedir. İnsan ticareti, uluslararası düzeydeki suç örgütleri tarafından yürütülmekte ve Bangkok bu faaliyette bir merkez konumundadır. Bu örgütler etkin bir şekilde çalışmakta, şiddet ve tehdit kullanarak özellikle çocukları zorla dilendirmektedir (<http://www.friends-international.org/resources/thailand/UNAIP-Report.pdf>). Çocuk kaçakçılığında Hindistan gibi önemli ülkelerden biri de Suudi Arabistan'dır. Asya ve Afrika kökenli çocuklar Suudi Arabistan üzerinden başka ülkelere dilendirme amacıyla kaçırılmakta ya da Suudi Arabistan'da

dilendirilmektedir. Bu çocuklar aynı zamanda uyuşturucu trafiğinde de kullanılmaktadır (http://www.unicef.org/gao/resources_publications_childtrafficking_dr__ushari.pdf).

Dilendirme amaçlı insan kaçakçılığında Asya ülkeleri kadar Balkan ülkeleri de dikkat çekmektedir. Balkanlardaki güzergâhta bazı resmi görevlilerin ihmali ya da kaçakçıları koruması Balkan ülkeleri üzerinden Avrupa'ya iletilen insan kaçakçılığı faaliyetinin önlenememesine ve artarak devam etmesine neden olmaktadır (Anastasijevic, 2008: 435). Keza Avrupa Birliği ile ilgili yapılan çalışmalarda da genel olarak insan kaçakçılığı özel olarak da dilendirme amaçlı çocuk kaçakçılığı konusundaki güzergâhta; Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Kosova ve Arnavutluk gibi Balkan ülkelere işaret edilmektedir (http://www.childcentre.info/public/Healy_Child_begging.pdf).

Dilencilik sadece Asya ve Afrika'daki geri kalmış ülkelere özgü bir sorun değildir. Avrupa'nın gelişmiş refah devletlerinde de ekonomik yapılanma, harcamaların kısılması, ahlaki çöküntü gibi durumlar dilencilığe neden olabilmektedir. Dilencilik gelişmiş ülkelerde de ciddi bir sosyal sorun olarak görülmektedir. Özellikle Batı toplumlarında evsizler konusu dilencilikle birlikte değerlendirilmekte evsiz olan bir kişinin gıda geliri elde etmek amacıyla (alkol ya da uyuşturucu için harcaması kabul edilemez) dilenebileceğini savunan görüşler de bulunmaktadır (Fitzpatrick ve Kennedy, 2001: 550-553). Daha da önemlisi Avrupa'da evsizliğin ve hatta kişilerin yoksul olmaları nedeniyle dışlandıklarını hissetmelerinin onları örgütlü dilenme faaliyetine ittiği ileri sürülmektedir (Jordan, 1996: 145).

Türkiye örneğinde örgütlü suç ve kent güvenliği bağlamında dilencilik faaliyeti değerlendirildiğinde Kabahatler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda yer alan dilencilığe ilişkin hükümler dikkat çekmektedir. Türkiye bireysel anlamdaki dilencilığı bir kabahat olarak kabul etmiştir. 5236 sayılı Kabahatler Kanunu dilencilerin gelirlerine el konulacağını hüküm altına almıştır. Bu kapsamda kent güvenliğini ve kentin huzurunu sağlamakla görevli belediye zabıtalrı yerel yönetimler nezdindeki dilencilikle mücadelenin asli unsurudur. Dilencilik örgütlü bir suç boyutuna geldiğinde ise 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu devreye girmektedir. TCK'da çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişilerin hapis cezasına çarptırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması halinde cezanın artması örgütlü dilencilığı önleme amacı taşımaktadır. Görüldüğü üzere dilencilik eğer örgütlü bir faaliyet olarak zorla dilendirmeyi de içine alarak yapılıyorsa kent güvenliğini sağlamada belediye zabıtası yanında emniyet güçleri de devreye girmektedir.

Dilencilığe karşı cezai tedbirlerin alınması ve hatta başarıyla uygulanması anlık sonuçlar elde edilse de bunlar çoğu kere kalıcı çözümleri getirmemektedir. Başta çocuklar olmak üzere örgütü dilencilik mağdurlarının topluma yeniden kazandırılmasını hedefleyen politikalar merkezi yönetim, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve diğer tüm aktörlerin katılımıyla geniş kapsamlı bir platformda gerçekleştirilmelidir. Örgütlü dilenci mafyalarıyla mücadelede cezai tedbirlerden daha önemlisi dilencilik yaptırılan kişilerin rehabilitasyonu, gerekliyse tedavisi, meslek edindirme programlarından yararlandırılması gibi çözümlerle kalıcı sonuçlar elde etmektir. Devletlerin gelişen bu sorunun farkında olmalarına karşın alınan önlemlerin azlığı dikkati çeken diğer bir husus olarak karşımızda durmaktadır.

SONUÇ

Dilencilik kapsamında literatürde yapılan çalışmalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde kişilerdeki temel algının dilencilerin yoksulluk nedeniyle dilendiği yönünde olduğu görülmüştür. Ancak bu algının aksine ortaya çıkan sonuç dilencilerin yalnızca küçük bir kesiminin yoksulluk kaynaklı dilendiğidir. Dilencilik sadece yoksulluk temelinde düşünüldüğünde güvenlikle ilgili oluşturduğu sorunların göz ardı edilmesi tehlikesi bulunmaktadır. Dilenciligi profesyonelce yaparak bir meslek haline getirenler ve örgütlü suç şebekelerince dilendirilenler ön plana çıkmaktadır.

Özellikle dilendirilen çocuklar küçük yaşta insan ticareti, hırsızlık ve uyuşturucu gibi yasadışı faaliyetlerden mağdur olmaktadır. Görüldüğü gibi dilencilikle ilgili birlikte düşünülmesi gereken sorunların başında insan ticareti gelmektedir. İnsan ticareti ve kaçakçılığında transit ülkelerde dilencilüğün organize suç örgütlerinin sıkı kontrolünde olduğu bir gerçektir. Türkiye de insan ticareti konusunda transit ülke konumundadır Türkiye açısından da bu risk her zaman vardır. Türkiye gelecekte insan kaçakçılığının ve kişileri zorla dilendiren suç örgütlerinin rahat faaliyet gösterdiği bir ülke olmasını engellemek gerekmektedir. Dolayısıyla, insan kaçakçılığıyla mücadelede Türkiye'nin uluslararası aktörlerle işbirliği içerisinde hareket etmesi zorunludur.

Sonuç itibariyle dilencilik yoksulluk ve masumiyet temelinden profesyonelleşme, insan kaçakçılığı, zorla dilendirme ve masumiyeti kullanma boyutlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede gerçekleştirilmektedir. Bu süreçte kent güvenliğini tehdit etmesi nedeniyle art niyetle gerçekleşen dilencilüğün örgütlü bir suç olarak görülerek mücadele edilmesi gerekmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki dilencilüğün bir diğer unsuru da zorla dilendirilen ve örgütlü suçun mağduru olan dilencilerin kendileridir. Bu sebeple dilencilik, sadece cezai

tedbirlerle mücadele edilmesi gereken bir konu olarak görülmemelidir. Dilencilikğin arka planında mağduriyeti olan kişilere yönelik rehabilitasyon hizmetlerinin yerel düzeyde verilmesi hem kent güvenliğine hem de kentlerin sürdürülebilirliğine katkı verecektir.

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, Neriman, “Çalışan Kent Yoksulları- İstanbul ve Gaziantep Örnekleri”, **Yoksulluk I. Cilt**, İstanbul:Deniz Feneri Yay., 1.Baskı, İstanbul, 2003.
- ANASTASIJEVIC, “Dejan, Organized Crime in the Western Balkans”, **HUMSEC Journal**, http://www.humsec.eu/cms/fileadmin/user_upload/humsec/Workin_Paper_Series/Working_Paper_Anastasijevic.pdf , erişim: 25.06.2012.
- AYTAÇ, Ömer, İlhan Oğuz AKDEMİR, “Türkiye’de Yeni Kentli Yoksulluk Sorunu”, **Yoksulluk II. Cilt**, İstanbul:Deniz Feneri Yay., 1.Baskı, İstanbul, 2003.
- CONSORTIUM FOR STREET CHILDREN, Street Children Statistics, http://www.streetchildren.org.uk/uploads/resources/Street_Children_Stats_FINAL.pdf , erişim: 14.04.2012.
- FITZPATRICK, Susanne; Catherine KENNEDY, “The Links between Begging and Rough Sleeping: A Question of Legitimacy?”, **Housing Studies**, Volume 16, Issue 5, 2001.
- FRIENDS-INTERNATIONAL, The Nature and Scope of the Foreign Child Beggar Issue (especially as related to Cambodian Child Beggars) in Bangkok, <http://www.friends-international.org/resources/thailand/UNAIP-Report.pdf>, erişim: 12.03.2012.
- GOEL, Ashish, “Indian Anti-Beggary Laws and Their Constitutionality Through the Prism of Fundamental Rights with Special Reference to Ram Lakhan V. State”, **Asia Pacific Journal on Human Rights and the Law**, Vol. 11, No. 1, 2010.
- HUMAN RIGHTS WATCH, “Off the Backs of the Children”, <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/senegal0410webwcover.pdf>, erişim: 08.04.2012.
- INTERNATIONAL CENTRE FOR MIGRATION POLICY DEVELOPMENT, “Study on Typology and Policy Responses to Child Begging in the EU”, http://www.childcentre.info/public/Healy_Child_begging.pdf , erişim: 11.03.2012.
- JORDAN, Bill, **A theory of poverty and social exclusion**, Cambridge polity pres, UK, 1996.
- LU, Hanchao, “Becoming Urban: Mendicancy and Vagrants in Modern Shanghai”, **Journal of Social History**, Fall 1999, Vol.33, Issue 1, UK, 1999.
- MASSEY, Deeptima, Abdur RAFIQUE, Janet SEELEY, “Begging in Rural India and Bangladesh”, **EPW Economic & Political Weekly**, April 3, vol xlv, no 14, India, 2010.
- MUKHERJEE, Dyutimoy, “Laws For Beggars, Justice for Whom: A Critical Review of the Bombay Prevention of Begging Act 1959”, **The International Journal of Human Rights**, 12: 2, 2008.
- MUNZER, Stephen R., “Beggars of God: The Christian Ideal of Mendicancy”, **Journal of Religious Ethics**, 27, USA, 1999.

- MUNZER, Stephen R., “Heroism, Spiritual Development, and Triadic Bonds in Jain and Christian Mendicancy and Almsgiving”, **48 NUMEN: International Journal of the History of Religions**, USA, 2001.
- OMOTOSHO, A. O., “Begging, Idleness and the Economic Doctrine of Islam”, **Hamdard Islamicus**, Quarterly October- December, Vol xxiv, No 4, Pakistan, 2001.
- PALABIYIK, Hamit, “Avrupa Kentsel Şartı”, **Yerel Ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Anlaşmalarında Avrupa Konseyi**, Ed. Zerrin Toprak, Hikmet Yavaş, Mustafa Görün, Birleşik Yayınları, İzmir, 2004.
- POVEY, Elaheh Rostami , “Women in Afghanistan: Passive victims of the borge or active social participants?”, **Development in Practice**, Volume 13, Issue 2-3, 2003.
- POWELL, James M., “Mendicants, the Communes, and the Law”, **Church History**, 77, 2008.
- RANA, Fahad Hameed, “Begging a Sickening Nuisance”, <http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=begging%20a%20sickening%20nuisance%20rana&source=web&cd=1&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.qic.edu.pk%2Fpublications%2Fpdf%2F3%2520In%2520the.doc&ei=FsygTunKLYTJsQLv3bWDBQ&usg=AFQjCNGm0sLTUPjswvrSyt4sHEUc4ou6Ug&cad=rja>, erişim: 02.05.2012.
- REN, Yunlan, “Modern urban poor and their relief: Case study in Tianjin”, **Frontiers of History in China**, 2(2), China, 2007.
- UNICEF Gulf Area Office, “Trafficking in children and child involvement in beggary in Saudi Arabia”, http://www.unicef.org/gao/resources_publications_childtrafficking_dr_ushari.pdf, erişim: 23.03.2012.
- VATANDAŞ, Celalettin “Toplumsal Bir Değer Olarak “Yardımlaşma” ve Dilenciler”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:5, Sayı:1, Afyon, 2004.
- VATANDAŞ, Celalettin, “Dilenciler ve Dilencilik (Sosyolojik Bir Araştırma)”, **AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:4, Sayı: 1, Afyon, 2002.
- WALSH, Tamara, “Defending Begging Offenders”, **QUT Law & Justice Journal**, Vol 4 No 1, Australia, 2004.
- WASSAN, Aijaz ; Ali Sajjad KHURO, “Beggary in District Sanghar: A Sociological Analysis of Shahdampur, Tandoadam and Sinjhor Subdivisions”, **New Horizons**, vol:5 no:2, 2011.
- WORLD VISION, Fact sheet: Begging, http://www.worldvision.com.au/Libraries/DTL_fact_sheets/Factsheet_Begging.pdf , erişim: 12.04.2012.
- [http://www.crisis.org.uk/data/files/publications/AntiSoc_response\[1\].pdf](http://www.crisis.org.uk/data/files/publications/AntiSoc_response[1].pdf) , erişim: 01/07/2012